

การทำนายพฤติกรรมของผู้ปกครองในการอนุญาตให้ลูกอายุ 1-3 ปี รับประทานนม
ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

นางสาว วิลาวัลย์ พุกษาอำรุงกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทันตกรรมสำหรับเด็ก ภาควิชาทันตกรรมสำหรับเด็ก

คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-3878-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๙๙๔๖๖๖๖๘

PREDICTION OF PARENTAL BEHAVIOR IN ALLOWING 1-3 YEARS OLD CHILDREN
TO EAT SNACKS: USING THEORY OF PLANNED BEHAVIOR

Miss Wilawan Prucksathamrongkul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science Program in Pediatric Dentistry

Department of Pediatric Dentistry

Faculty of Dentistry

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-14-3878-8

นางสาว วิลาวัลย์ พฤษชาอำรุงกุล : การทำนายพฤติกรรมของผู้ปกครองในการอนุญาตให้ลูกอายุ 1-3 ปี รับประทานขนม ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (PREDICTION OF PARENTAL BEHAVIOR IN ALLOWING 1-3 YEARS OLD CHILDREN TO EAT SNACKS: USING THEORY OF PLANNED BEHAVIOR) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ทพ. ธนิส เหมินทร์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ทพญ.ดร. ภชิตา ภูริเดช, อ. อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์, 97 หน้า. ISBN 974-14-3878-8.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการอนุญาตให้ลูกอายุ 1-3 ปี รับประทานขนม ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ Ajzen กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปกครองของเด็กนักเรียนโรงเรียนอนุบาล 4 แห่ง ในเขต อ.เมือง และ อ.สันกำแพง จ. เชียงใหม่ จำนวน 250 คน ซึ่งได้ตอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวทางทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมาทั้งสิ้น 178 คน คิดเป็นร้อยละ 70 ผลการศึกษาพบว่า เจตคติทางตรง ($\beta = .39, p < .01$) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($\beta = .12, p > .05$) และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางตรง ($\beta = .18, p < .05$) ร่วมกันสามารถทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมได้ร้อยละ 24 โดยมีความเชื่อที่สามารถทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมคือ 1. ขนมเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ($\beta = .32, p < .001$) และ 2. ขนมทำให้ลูกมีความสุข ($\beta = .16, p < .05$) กลุ่มอ้างอิงที่สามารถทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรม คือ 1. ญาติพี่น้อง ($\beta = .20, p < .01$) และ 2. ครู ($\beta = .24, p < .01$) ปัจจัยที่สามารถทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรม คือ 1. ขนมไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ($\beta = .28, p < .001$) 2. ความต้องการของลูกในการรับประทานขนม ($\beta = .24, p < .01$) และ 3. เมื่อลูกทำในสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการ ($\beta = .22, p < .01$) ส่วนเจตนาเชิงพฤติกรรมและการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมไม่สามารถทำนายพฤติกรรม ($p > .05$) อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์พบว่า ความต้องการของลูก ($\beta = .24, p < .01$) เป็นปัจจัยสามารถทำนายพฤติกรรมในการอนุญาตให้ลูกรับประทานขนม

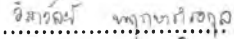
ภาควิชาทันตกรรมสำหรับเด็ก.....ลายมือชื่อนิสิต.....จิลาวัลย์ พฤษชาอำรุงกุล.....
 สาขาวิชาทันตกรรมสำหรับเด็ก.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา 2548.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

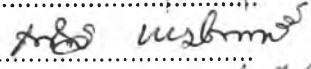
4776122232 : MAJOR PEDIATRIC DENTISTRY

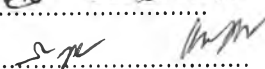
KEY WORD: PARENTAL BEHAVIOR / CHILD SNACKS / THE THEORY OF PLANNED BEHAVIOR

WILAWAN PRUCKSATHAMRONGKUL: PREDICTION OF PARENTAL BEHAVIOR IN ALLOWING 1-3 YEARS OLD CHILDREN TO EAT SNACKS: USING THEORY OF PLANNED BEHAVIOR. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. DHANIS HEMINDRA, THESIS CO-ADVISOR : ASST. PROF. PATITA BHURIDEJ, ARNOND SAKWORAWICH, 97 pp. ISBN 974-14-3878-8.

The purpose of this study was to investigate the factors related to parental behavior in allowing 1-3 years old children to eat snacks using Ajzen's theory of planned behavior. The samples consisted of 250 parents who had children studying at four nursery schools in Amphur Muang and Sankumpang, Chiang Mai, Thailand. The questionnaires were developed based on the theory of planned behavior. One hundred and seventy four questionnaires were returned (response rate = 70%). The results show that attitude ($\beta = .39, p < .01$), subjective norm ($\beta = .12, p > .05$) and perceived behavior control ($\beta = .18, p < .05$) can significantly predict behavioral intention ($R^2 = .24$). The behavioral beliefs that can predict behavioral intention are 1. Hazard of snacks to general health ($\beta = .32, p < .001$) and 2. Snacks make children happy ($\beta = .16, p < .05$). The important referent groups that can predict behavioral intention are 1. Relatives ($\beta = .20, p < .01$) and 2. Teachers ($\beta = .24, p < .01$). The factors that can predict behavioral intention are 1. Being harmless to general health ($\beta = .28, p < .001$), 2. Child's need to eat snacks ($\beta = .24, p < .01$) and 3. Being parental rewards when children do as parents want ($\beta = .22, p < .01$). However, behavioral intention and perceived behavioral control are unable to predict the parental behavior. The only factor that can predict the behavior is the child's need to eat snacks ($\beta = .24, p < .01$).

Department of Pediatric Dentistry.....Student's signature.....

Field of study Pediatric Dentistry.....Advisor's signature.....

Academic year 2005 Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อ.ทพ. พีรนิธ กันตะบุตร อาจารย์ประจำภาควิชาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่เป็นผู้จุดประกายความคิดและช่วยชี้แนะจนได้หัวข้อในการทำวิทยานิพนธ์และคอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์ ที่ช่วยให้ความรู้ สั่งสอน แนะนำ ช่วยเหลือ และชี้แนวทางอันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบพระคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจในการทำวิจัยเสมอมา

ขอขอบพระคุณ อ.ทพ. ภูมิศักดิ์ เลาวกุล และ อ.ทพญ. จุไรรัตน์ คุณะไชยโชติ ที่คอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจยามท้อแท้ ขอขอบพระคุณ อ.ทพญ.ดร. เยาวลักษณ์ เงินวิวัฒน์กุล, อ.ทพ.ดร. วิรัตน์ เคื่องพูลสวัสดิ์ และ อ.ทพ.ดร. ธงชัย วชิรโรจน์ไพศาล ที่กรุณาตรวจแบบสอบถามและให้คำแนะนำเกี่ยวกับงานวิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่กรุณาอบรมสั่งสอนและให้การสนับสนุนในเรื่องการเรียนของผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ มล. นิสามณี ผลธัญญา ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสวนเด็ก อ. เมือง และ อ. สันกำแพง จ. เชียงใหม่ เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล จนผู้วิจัยสามารถผ่านพ้นอุปสรรคทุกอย่างไปได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ/ครูใหญ่ และครูทุกท่านของโรงเรียนอนุบาลสวนเด็ก โรงเรียนอนุบาลวารี โรงเรียนอนุบาลพิมานเด็ก โรงเรียนอนุบาลร่มเย็น โรงเรียนพระฤทัย และโรงเรียนอนุบาลมันติลปี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการทำงานวิจัยและช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณผู้ปกครองทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสำรวจ และขอขอบคุณน้องชายของผู้วิจัยที่คอยช่วยเหลือในเรื่องการจัดส่งข้อมูล

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่นอกจากจะให้ความรัก ความอบอุ่น และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอแล้ว ยังให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในทุกๆ เรื่องจนกระทั่งงานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ.....	ฎ

บทที่

1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความในการวิจัย.....	7
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. ทัศนวิสัยวรรณกรรม.....	10
บทบาทของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมการรับประทานนมของลูก.....	10
พฤติกรรมการรับประทานนมของเด็กไทยและการเกิดฟันผุ.....	11
ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	13
ผลงานวิจัยพฤติกรรมสุขภาพที่ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่ผ่านมา.....	32
3. ระเบียบวิธีการวิจัย.....	35
กลุ่มตัวอย่าง.....	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	38
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ.....	39
ประสิทธิภาพของเครื่องมือ.....	43

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4. ผลการวิจัย.....	46
5. อภิปรายผล.....	52
6. ข้อเสนอ.....	58
รายการอ้างอิง.....	59
ภาคผนวก.....	68
ภาคผนวก ก.....	69
ภาคผนวก ข.....	74
ภาคผนวก ค.....	80
ภาคผนวก ง.....	90
ภาคผนวก จ.....	92
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	97

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1: แสดงจำนวนของเด็กอายุ 6-25 ปี (คิดเป็นร้อยละ) จำแนกตามช่วงเวลาและ
 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับประทานขนมขบเคี้ยว.....13

ตาราง 2: การวัดเจตคติของนาง ก ต่อการให้ลูกรับประทานขนม จากความเชื่อเกี่ยวกับ
 ผลของการกระทำและการประเมินผลของการกระทำ.....19

ตาราง 3: ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง (ตัวผู้ปกครองเด็ก).....37

ตาราง 4: ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง (เด็ก).....38

ตาราง 5: ความเที่ยงของมาตรวัดเจตคติทางตรงและทางอ้อม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง
 ทางตรง และทางอ้อม การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางตรง และทางอ้อม และ
 เจตนา.....44

ตาราง 6: ค่าสถิติพื้นฐานและสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการศึกษา.....48

ตาราง 7: สรุปสมการถดถอยของตัวแปร50

ตาราง 8: ความถี่ ความถี่สะสม ร้อยละ ร้อยละสะสม ของความเชื่อเกี่ยวกับผลของการ
 อนุญาตให้ลูกรับประทานขนมของผู้ปกครองนักเรียน ร.ร. อนุমানพิมานเด็ก
 อ. เมือง จ. เชียงใหม่ จำนวน 53 คน.....74

ตาราง 9: ความถี่ ความถี่สะสม ร้อยละ ร้อยละสะสม ของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง
 ที่มีผลต่อการอนุญาตให้ลูกรับประทานขนมของผู้ปกครองเด็กนักเรียน
 ร.ร. อนุมานพิมานเด็ก อ. เมือง จ. เชียงใหม่ จำนวน 53 คน.....75

ตาราง 10: ความถี่ ความถี่สะสม ร้อยละ ร้อยละสะสม ของปัจจัยส่งเสริม-ขัดขวางที่มี
 ผลต่อการอนุญาตให้ลูกรับประทานขนมของผู้ปกครองเด็กนักเรียน
 ร.ร. อนุมานพิมานเด็ก อ. เมือง จ. เชียงใหม่ จำนวน 53 คน.....76

ตาราง 11: ความถี่ ความถี่สะสม ร้อยละ ร้อยละสะสม ของเจตคติทางตรงต่อการอนุญาต
 ให้ลูกรับประทานขนมของผู้ปกครองเด็กนักเรียน ร.ร. อนุมานพิมานเด็ก อ. เมือง จ.
 เชียงใหม่ จำนวน 53 คน.....77

ตาราง 12: ความถี่ของขนมที่ผู้ปกครองของผู้ปกครองเด็กนักเรียน ร.ร. อนุมานพิมานเด็ก
 อ. เมือง จ. เชียงใหม่ จำนวน 53 คน.....78

ตาราง 13: ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงในมาตรวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง.....92

ตาราง 14: ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงในมาตรวัดการรับรู้การควบคุมทางตรง..... 92

ตาราง 15: ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงในมาตรวัดเจตนา.....92

ตาราง 16: ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงในมาตรวัดเจตคติทางตรง.....93

ตาราง 17: ความแตกต่างระหว่างปัจจัยภายนอกกับเจตคติทางอ้อม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ทางอ้อม และการรับรู้การควบคุมทางอ้อม.....	94
ตาราง 18: การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างอาชีพ รายได้และระดับการศึกษา กับ เจตคติ ทางอ้อม.....	94
ตาราง 19: ประเภทของขนมที่เด็กชอบรับประทาน แจกแจงเป็นร้อยละ.....	95
ตาราง 20: ความถี่ของการรับประทานขนมแต่ละประเภท แจกแจงเป็นร้อยละ.....	96

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1: โครงสร้างพื้นฐานของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน.....	14
ภาพประกอบ 2: ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ตามโครงสร้างพื้นฐานของทฤษฎี พฤติกรรมตามแผนในการทำนายพฤติกรรมของผู้ปกครองในการ อนุญาตให้ลูกอายุ 1-3 ปี รับประทานขนม.....	51

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

b_i	=	ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ
e_i	=	การประเมินผลของการกระทำ
$\Sigma b_i e_i$	=	เจตคติทางอ้อม
A_B	=	เจตคติทางตรง
NB_i	=	ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง
MC_i	=	แรงจูงใจเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง
$\Sigma NB_i MC_i$	=	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม
SN	=	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง
C_k	=	ความเชื่อเกี่ยวกับการควบคุม
P_k	=	การรับรู้อำนาจ
$\Sigma C_k P_k$	=	การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางอ้อม
PBC	=	การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางตรง
I	=	เจตนาเชิงพฤติกรรม
B	=	พฤติกรรม
N	=	จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมด
M	=	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
SD	=	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
min	=	คะแนนต่ำสุด
max	=	คะแนนสูงสุด
<i>t-test</i>	=	ค่าสถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเลขคณิต
r	=	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล
R^2	=	ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด
β	=	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย